

SANAT

TÜRKİYE'DE ODA MÜZİĞİNİN GELİŞİMİ VE "NEMETH KUARTET" ÖZELİNDE BİR YAYLI KUARTETİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Gonca GÖRSEV KILIÇ*
Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN**

Özet: Ülkemizde en çok dinlenen klasik müzik türleri arasında yer alan oda müziğine yönelik ilginin son yıllardaki artışı dikkat çekicidir. Yeni oda müziği gruplarının kurulması, çeşitli kurum ve kuruluşların programlarında oda müziği gruplarına sıklıkla yer vermesi, oda müziğine yönelik çeşitli yarışma ve festivallerin düzenlenmesi bu türün icrasına ivme kazandırmış ve dinleyicilerin oda müziğine yönelik ilgisini artırmıştır. Oda müziği türleri içinde ise birçok farklı forma rastlanılmasına rağmen, akla gelen ilk oluşumların başında kuşkusuz yaylı kuartetler gelmektedir. Ülkemizde de son yirmi yıl içerisinde kurulan yaylı kuartetler arasında birçok grup yurt içi ve dışında gerçekleştirdikleri düzenli performanslarla ulusal ve uluslararası düzeyde önemli başarılarla imza atmışlardır.

Bu araştırma ulusal ve uluslararası sanat ortamlarında ülkemizi başarıyla temsil eden önemli oda müziği gruplarından Nemeth Kuartet'in oluşum sürecini ve temel dinamiklerini sosyal psikoloji bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Dört kadın sanatçıdan oluşan Nemeth Kuartet, ülkemizde istikrarlı bir şekilde sanat hayatını sürdürebilen az sayıda oda müziği grubu arasında gösterilmektedir. Bir durum çalışması olan bu çalışmada literatür taraması ve görüşme tekniğine başvurulmuştur. Grup üyeleriyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmede çeşitli sorular yöneltilmiş, elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerine başvurularak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oda Müziği, Nemeth Kuartet, Sosyal Psikoloji.

Geliş Tarihi: 08/02/2021 Kabul Tarihi: 31/05/2021 Makale Türü: Araştırma Makalesi

*Ordu Üniversitesi/ Müzik Ve Sahne Sanatları Fakültesi/ Çalgı Eğitimi Bölümü/ Ordu/Türkiye
gagorsev@gmail.com /ORCID: 0000-0002-3390-6269

** Çanakkale 18 Mart Üniversitesi/ Devlet Konservatuarı/ Müzik Bölümü/ Çanakkale /Türkiye/uturkmen@comu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0847-779X

THE DEVELOPMENT OF CHAMBER MUSIC IN TURKEY AND AN ANALYSIS OF A STRING QUARTET SPECIFIC TO “NEMETH QUARTET”

Assist. Prof. Dr. Gonca GÖRSEV KILIÇ*
Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN**

Abstract: It is remarkable that the interest in chamber music, which is among the most listened classical music genres in our country, has increased in recent years. The establishment of many new chamber music groups, the frequent inclusion of chamber music groups in the programs of various institutions and organizations, various competitions and festivals for chamber music have accelerated the performance of chamber music and increased the audience of this genre. Although there are many different forms among chamber music genres, string quartets are among the first to come to mind. Among the string quartets established in our country in the last twenty years, many groups have achieved significant success at national and international level with their regular performances in Turkey and abroad.

This study aims to examine the formation process and basic dynamics of Nemeth Quartet, one of the important chamber music groups that have successfully represented our country in national and international area in recent years, in the context of social psychology. Consisting of four female artists, Nemeth Quartet is among the few chamber music groups that have been able to actively pursue their artistic life in national and international platforms for a long time. In this study, which is a case study, literature review and interview technique was used. In the semi-structured interview with the group members, various questions were asked, and the data obtained were interpreted by using qualitative research methods.

Keywords: Chamber Music, Nemeth Quartet, Social Psychology.

Received Date: 08/02/2021 Accepted Date: 31/05/2021 Article Types: Research Article

*Ordu University/ Faculty of Music and Performing Arts/ Department of Instrument Education/ Ordu/Türkiye
gagorsev@gmail.com / ORCID: 0000-0002-3390-6269

** Çanakkale 18 Mart University/ State Conservatory/ Music Department/ Çanakkale /Turkey/uturkmen@comu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0847-779X

1.GİRİŞ

Müziğin, sosyoloji, psikoloji, edebiyat, tarih, tıp, fizik, eğitim gibi birçok bilim dalı ile etkileşim içinde olduğu bilinir. Günümüzde interdisipliner çalışmalar yanında multidisipliner çalışmalar da müzik bilimi içerisinde yer edinmeye başlamıştır. Müziğin; icra, eğitim, araştırma, besteleme gibi farklı boyutlarında, farklı disiplinler ile etkileşim içinde yapılan yeni ve özgün çalışmalar alana katkı sağlamanın yanında, farklı bakış açılarının da ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur.

2.SOSYAL PSİKOLOJİ VE MÜZİK

Sosyal psikolojinin birçok tanımı olmasına rağmen bu araştırmanın konusuyla ilgili olduğu düşünülen birkaç tanıma bu çalışmada yer verilmiştir. Aronson vd. sosyal psikolojiyi “insanların düşünce, duygu ve davranışlarının başka insanların gerçek ya da hayali varlıklarından etkilendiğinin bilimsel olarak incelenmesi” (2012: 31) olarak görür.

Cüceloğlu'na göre ise bireylerin birbirleriyle etkileşimini inceleyen bir bilim dalıdır (2007: 38). Bilgin, etkileşime vurgu yapar ve sosyal psikolojiyi “insan etkileşimlerini ve bu etkileşimlerin psikolojik temellerini sistematik olarak inceleyen bir disiplin” olarak açıklar. Abeles ve arkadaşlarına göre “sosyal psikoloji insan davranışlarını çalışan bir akademik disiplindir” (1994: 149).

Kayaoğlu ise sosyal psikolojiyi farklı bir bakış açısıyla ele alır. Araştırmacıya göre sosyal psikoloji; gruba uyma davranışı, ikna, güç, sosyal etki, itaat, önyargı, önyargının azaltılması, ayrımcılık, kalıp yargılar, sosyal biliş ve sosyal algı, sosyal kategoriler, saldırganlık, özgeci davranış, kişilerarası çekicilik, tutumlar ve tutum değişimi, iletişim, izlenim oluşturma, küçük gruplar, liderlik, kitle davranışı, gruplar arası ilişkileri (2004: 4) konu edinir.

3.GRUP KİMLİĞİ VE GÖREVİ

Sosyal psikoloji araştırmalarında grup kimliği,

rolü, gruplar arası ilişkiler konu edilir.

Grup; “gereksinim ve hedefleri nedeniyle etkileşime giren üç ya da daha fazla sayıda bağımsız insan” (Aronson vd., 2012: 496) veya “iki ya da daha çok bireyin birbiriyle etkileşimde bulunduğu ve belirli amaçları gerçekleştirmek için bir araya geldiği topluluklara grup adı verilmektedir” (Kirel, 2004: 167) şeklinde tanımlanmaktadır.

Müziğin bireysel olduğu kadar toplu olarak icra edilmesi geleneği hemen hemen her toplumda görülür. Kirel' e göre bireyler; birlikten kuvvet doğar düşüncesinden, sosyal gereksinimlerden, saygınlık ve kendini gerçekleştirmek için gruba katılmaktadırlar (2004:171). Müzik söz konusu olduğunda da benzer cümleleri kurmak veya uyarlamak mümkündür. Birlikte müzik yapmak bireyin toplumsallaşmasına, sosyalleşmesine, kültürlenmesine, kültürleşmesine ve kültürlemesine katkı sağlayacaktır. Eğitim, besteleme ve icra boyutlarından bakıldığında bu hedeflerin gerçekleşmesinde toplu olarak müzik yapma önemli roller üstlenir.

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler toplumdaki değişim ve dönüşümler, özellikle son 200 yıldaki kültürler arası iletişim yeni müzik tür ve biçimlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sonat, senfoni, konçerto, peşrev, saz semaisi, ve daha nice eserleri üreten insanoğlu sadece solo olarak değil ve birlikte müzik yapmanın da yollarını aramıştır.

İnsanoğlu uyum içinde yaşamayı ister. Birlikte müzik yapmak, söylemek ve çalmak onun uyum içinde yaşama amacına da hizmet eder.

Düo, trio, kuartet, diğer küçüklü büyüklü oda müziği gruplarından devasa senfoni orkestralarına kadar vazgeçilmez olan unsurlardan biri liderliktir. “Grup düşüncesinin ayırıcı özelliklerinden biri güçlü bir liderin varlığıdır ve kişiyi hangi koşulların iyi bir lider yapacağı, ayrıca liderliğin nasıl ortaya çıkacağına ilişkin pek çok araştırma bulunmaktadır”

(Hayes, 2016: 91). Tüm bu müzik topluluklarının liderlerinin alanında yetkin, grubunun amaçlarını bilen, uzak ve yakın hedefleri olan, birlikte müzik yaptığı diğer grup üyelerinin gelişimine de destek olan, duygularını önemseyen bir lider olması gerektiği yaygın bir düşüncedir. “Lider genelde grubun en yüksek konumlu üyelerinden birisidir. Lider, yüksek konumu karşılığı grubun birlik ve başarısından özellikle sorumludur” (Hortaçsu, 2012: 513).

Sosyal psikoloji ve müzik çalışmaları arasında grup müziğine son derece önem verilmektedir.

Jane W. Davidson; Yaylı dördüleri üzerinde sosyal psikoloji temelli iki çalışmadan bahseder. Douglas (1993) herhangi bir grubun oluşması için üyelerin bir çeşit ‘bağlantı’ içerisinde olmalarını gerektiğini belirtir. Yaylı dördülerinde, çalgıcuların müzikal partiyonda bir bağlantılarının olduğu açıktır ve bu da bir seviyede birbirleriyle uyumlu bir grup var olduğunu göstermektedir. Murningham ve Conlon ise (1991) “dört birey nasıl bir takım işlevi görebilir” sorusuna yanıt aramışlardır. Başarılı yaylı dördüleri üzerinde yapılan bir. dizi çalışma sonucunda uzlaşma ihtiyacının tanınması ve müzakere edilmesinin anlaşmazlıkları önlediği sonucuna ulaşılır (1999: 216-217). Özetle; başarılı bir müzik grubunda lidere sadakat, sağlıklı bir iletişim, özgürce fikir paylaşımları önemlidir.

4.ODA MÜZİĞİ

Oda Müziği günümüzde müzik formları arasında tarihi çok eskiye dayanan, sevilen ve rağbet gören çalgı müziği formlarındandır. Orkestra eserlerine kıyasla daha az sayıda çalgıya yönelik ve büyük konser salonlarından ziyade daha küçük ölçekteki salonlarda çalınmak üzere bestelenen eserlerdir. Genel olarak, düo, trio, kuartet, kentet, sekstet, septet, oktet ve nonet oda müziği formlarında yaygınlıkla seslendirilen formlardandır.

Ulrich'e göre oda müziği; kendine özgü anlamıyla tiyatro ya da kilise için bestelenmiş müziğe karşıt olarak, ev ortamında seslendirilmek üzere yazılmış müzik anlamı taşımaktadır. İster bir

çalışma odası, resepsiyon salonu ya da bir saray odası olsun, çalgıcı sayısı sınırlı bir ölçekte varsayılarak çok fazla müzisyenin yer alması düşünülmaz ve genellikle şef bulunmaz. Sıklıkla piyano ya da harpsikordun da bulunduğu yaylı çalgılar veya üflemeli çalgılardan oluşan grup kombinasyonlarının yanı sıra, eşliksiz vokal müzik de tarihsel anlamda oda müziği terimine dahil edilmiştir (http-1).

Bugün oda müziği en yalın haliyle ‘iki ila dokuz icracı için olan beste’ şeklinde tanımlanabilir.

Viyana Klasisizminden itibaren en popüler kadrolardan biri olan yaylı dördlüsü (2 keman, viyola, viyolonsel) ile piyanolu üçlü (piyano, keman, viyolonsel) ve üflemeli dördlülere/beşlilere (piyano ve üflemeliler, yaylılar ve [genelde] bir üflemeli veya salt üflemeli toplulukları vs.) vb. gibi topluluklar açık olarak oda müziği bestesi kapsamına girerler (Uçar, 2015: 2).

Say ise (2002:382) oda müziğini; küçük bir müzik topluluğu ya da çalgı topluluğu için bestelenen, ya da bu topluluklar tarafından seslendirilen, genellikle çalgısal olan müzik şeklinde tanımlamaktadır. Oda müziği toplulukları, üç çalgı sanatçısının oluşturduğu triodan başlayarak artan seslendirici sayısına göre adlar alır. En geniş oda müziği topluluğu, 20-30 sanatçılı bir araya getiren oda orkestrasıdır.

Sözer'e göre oda müziği; (fr. Musique de chambre, ita. Musica di camera, alm. Kammermusik, İngilizce chamber music) az sayıda müzikçiden oluşan küçük topluluklar için yazılmış din dışı müzik türü' dür. 16. yüzyılda çok sesli madrigaller ve şarkılar bu adla tanımlanmaktadır. Daha çok müzikçilerin evlerde ve kendi aralarında yorumladıkları müzikler, 17. Yüzyılda Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya'da saraylarda ve soyluların konaklarında da yaygınlaşmaya başlamıştır. Günümüzde çeşitli çalgılar için yazılmış üçlü, dördlü, beşli ve altılılar, bir ya da daha çok çalgı için bestelenmiş sonatlar, solo ya da eşlikli aryalara, küçük orkestralar için yazılmış

her türlü parçalar, oda müziği kapsamına girmektedir (2005:511).

Oda Müziği denilince kuşkusuz akla gelen en önemli türlerden ilki yaylı kuartetlerdir. Dilimizde yaylı dördül (Say 2002: 165) ya da yaylı dördlü (Sözer, 2005: 231) gibi Türkçe karşılıkları bulunsa da genel olarak kuartet kelimesi benimsenmiştir.

Klasik dönemden günümüze birçok önemli besteci bu müzik formunda eserler vermiş ve kuartetler, oda müziği repertuarının sıklıkla seslendirilen, vazgeçilemez bir unsuru haline gelmiştir. Klasik dönemle kuartetin babası olarak nitelendirilen Haydn'ın yanı sıra, Beethoven ve Mozart'ta bu türün repertuarına birçok eser kazandırmıştır.

Görsel 1. 18. Yüzyılda Yaylı Kuartet http-1

Genel kurulumda kuartet 1. keman, 2. keman, viyola ve viyolonselden oluşmakta ve yaylı kuartet olarak adlandırılmaktadır. Fakat bunun dışında keman, viyola, piyano ve viyolonselden oluşan "Piyanolu Kuartet" ya da sadece üflemeli çalgılardan oluşan kuartet kurulumları da mevcuttur. Ayrıca çeşitli çalgı kombinasyonlarından oluşan kuartetlere de rastlamak mümkündür.

Oda müziği formu olarak kuartet: "1700'lü yıllarda, yani Barok çağında bir yandan sonata a quattro' dan, öte yandan da kendi içinde esposizione, svilup-po ve rîpresa (sunuş, gelişme

ve sunuşun yeniden işlenişi) parçalarına ayrılan forma-sonata' dan gelişmiştir.

Barok çağının tipik bir özelliği olan basso continuo' nun ortadan kaldırılışıyla, zaman akışı içinde, dört çalgı arasında hem otonom bir biçimde gelişme süreci, hem de eşdeğerlilik ilkesinin gerçekleşmesi sağlanmıştır.

Aşağı yukarı 1700'lü yılların ortasında, kuruluş şemasını sonat formundan alan ve vivace-lento-piü vivace ya da allegro-adagio-presto gibi üç ayrı tempolu bölümden oluşan kendine özgü bir kompozisyon türü olarak ortaya çıkmıştır. Bu bölümlere sonradan, sonat ve senfonide olduğu gibi, bir kural olarak üçüncü bölüm için bir minuetto eklenerek bölüm sayısı dörde çıkarılmıştır" (Öztürk, 2004: 15) .

5.ÜLKEMİZDEKİ YAYLI KUARTET GRUPLARI

Ülkemizde icra edilen ve talep gören klasik müzik türleri arasında senfonik orkestra, opera ve koro müziği uzun yıllar boyunca ilk akla gelen türlerden olmuştur. Oda müziği türünün tanınırlığının artması ise son yıllara dayanmaktadır.

Müzik yazarı Serhan Bali ülkemizde oda müziğinin diğer müzik türlerine oranla daha geç tanınmasının bir takım psikolojik sebeplere dayandığını eleştirel bir dille ifade etmektedir.

"Batı müziğinin temel taşı olarak değerlendirilen oda müziği türünün ülkemizde bu kadar 'geç' kabul görmesinin sebebi nedir dersiniz? Oda müziğinin orkestra müziğinin gölgesinde kalmasının anlaşılır bazı sebepleri olduğu söylenebilir. Bir kere, orkestra kalabalıktır, oda müziği grubu ise genellikle 3-4, haydi bilemediniz 5-6 kişiden oluşur. Sahnedeki müzisyen sayısının fazla olmasının, üretilen ses yoğunluğundan dinleyici üzerinde bıraktığı psikolojik etkiye varana dek pozitif yönde birçok katkısı vardır. Hiç kimse alınmasın ama ülkemizde uzun yıllar boyu orkestraların daha zengin, oda müziği gruplarının ise daha cılız ses üreten topluluklar

olarak görüldükleri söylenebilir. Klasik müzik kültürünün yeterince kökleşmemiş, henüz rafine bir zevke dönüşmemiş olmasında aranabilir bu tercih” (http-2).

Bali ayrıca, önemli Türk oda müziği gruplarından Borusan Kuartet’in 2005 yılında kuruluşundan bu yana ülkemizde oda müziğine bakış açısının olumlu yönde geliştiğini belirtmektedir. Borusan Kuartet’in ülkemizde oda müziği kültürünün yaratılmasına öncülük ettiğini vurgulamaktadır.

Ülkemizde son yıllarda aktif oda müziği gruplarının sayısı günden güne artmaktadır, bu grupların bir bölümü düzenli konserler gerçekleştirmekte bir bölümü ise daha seyrek olmak üzere performanslarını sergilemektedir. Özellikle son yirmi yılda kurulan bazı oda müziği grupları hem ülkemizde hem de yurtdışında düzenli turneler yaparak elde ettikleri başarılarla oda müziği türüne ivme kazandırmıştır. Ayrıca son birkaç yıl içerisinde gerçekleşen birtakım oda müziği festivalleri, yarışmalar, workshop ve masterclasslar bu türe yönelik ilgiyi son derece artırmıştır.

Ülkemizde geçmişten günümüze oda müziği grupları tarihine bakıldığında Yücelen Kuartet’in yeri oldukça önemlidir. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Başkembancısı Ulvi Yücelen tarafından 1964 yılında kurulan ve aynı orkestradaki sanatçılardan oluşan bu topluluk çeşitli ülkelerde ve Türkiye’nin birçok farklı ilinde düzenli olarak konserler vermiştir. Ayrıca konser programlarında Türk bestecilerinin eserlerini de seslendirmiş ve kayıt altına almıştır. Ankara Devlet Konservatuvarlılar Derneği Yücelen Kuartet’in kurucusu Ulvi Yücelen’in anısını yaşatmak üzere 2016 ve 2019 yıllarında “Ulvi Yücelen Oda Müziği Yarışması”nı düzenlemiştir.

Yine aynı yıllarda Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Başkembancısı Yardımcısı Oktay Dalaysele, “Ankara Kuartet”ini kurmuştur. Bu topluluk bazı konserler verse de uzun soluklu olamamış, bazı anlaşmazlıklardan dolayı sanat

hayatına devam edememiştir. Ünlü Müzikolog Önder Kütahyalı (2012:66), Oktay Dalaysele’in hayatını kaleme aldığı kitapta bu oda müziği girişiminden şöyle bahsetmektedir:

“Sanatçı 1963’lü yıllarda “Ankara Kuartet”ini kurdu. Toplulukta Cengiz Özkök ikinci keman, Ruşen Güneş viyola ve Aziz Güreker viyolonsel çalışıyorlardı. Görüldüğü gibi kadro nitelikli sanatçılardan oluşmuştu.” Fakat bizde her yıl kuartet kurulur, sonra anlaşmazlar. O ona bir laf eder; ‘Şunu şöyle çal der’ der. O da alınır ve bozular, sonra dağılır gider. Biz de birkaç konser verdik, sonra dağıldık, anlaşamadık.” Böylece yüksek nitelikli dört sanatçı büyük bir fırsatı kaçırmış oldular. Eğer çalışmalarını sürdürebilselerdi plak bile yapabilirlerdi. Verdikleri birkaç dinletiden birini, “Ankara Devlet Konservatuvarı Yüksek Bölümü Öğrenci Derneği Konserleri” kapsamında 1965’te gerçekleştirdiler. İzlencede J. Haydn’ın Re Minör ve F.Schubert’in Sol Minör Dördüleriyle A. Dvorak’ın Op. 51 Mi Bemol Majör Dördülü vardı. Kütahyalı ayrıca ülkemizde de kuartet oluşumlarının genel olarak devamlılık ve süreklilik bakımından başarısız olduğunu belirterek bu durumu eleştirmektedir:

“Bu oda müziği, özellikle de yaylı dördül sorunu, Türkiye’nin kara yazgısıdır. Dalaysele’in dediği gibi her yıl dördüller kurulur ve kısa zamanda dağılır. Oktay Dalaysele’le ders olmuştu. Bir daha oda müziği girişiminde bulunmadı” (2012:66).

Cumhuriyet Dönemi sonrasında oda müziği oluşumlarına yönelik ülkemizdeki öne çıkan girişimlerden bir diğeri ise İstanbul Oda Orkestrasıdır. Bu orkestranın kurucusu keman sanatçısı ve doktor Alacalıoğlu (2000: 11) topluluğunun oluşumunu şu şekilde dile getirmektedir;

“1961 yılı Ekim ayı ortalarında, o zamanki Türk-İngiliz Kültür Derneği başkanı rahmetli Kadri Cenani Bey, bir tanıdıkla haber göndermiş. Benimle tanışmayı ve görüşmeyi arzu ediyormuş.

Telefonlaştık, randevulaştık.... Ayaspaşadaki dernek binasında kendisi ile görüşmeye gittim... Müziğe çok düşkün. İstanbul'daki müzik etkinliklerini yakından izliyor. O zamanlar pek de sık olmayan bütün konserleri kaçırmamaya çalışıyor. Bizim oda müziği (sonat, trio, kuartet, kentet vs.) yayınlarımızı radyodan dinliyormuş. Filarmoni Derneğinin küçük salonundaki birkaç konserimize denk gelmiş. Çok memnun kalmış. Kadri Cenani Bey şunu soruyor bana, "Acaba ayda bir, periyodik olarak Türk-İngiliz Kültür Derneği'nde kuartet konserleri verebilir misiniz? Salonumuz ufaktır ama dinleyicimiz pek meraklı ve kalitelidir. Masraflarınızı da karınca kararımca karşılama çalışırız" Teklif doğal olarak çok hoşuma gidiyor. İlk kez oda müziğine karşı ciddi bir ilgi görüyorum".

Dönemin Türk-İngiliz Dernek Başkanı Kadri Cenani ve keman sanatçısı Hamit Alacalıoğlu'nun girişimleri sonucunda kurulan bu oda müziği topluluğu, ilk konserini 16 Aralık 1961'de vermiş ve İstanbul'da düzenli olarak konserler yapmıştır. Ayrıca bu topluluğun İstanbul Radyosunda "Radyo Yaylı Sazlar Grubu" adıyla 15-20'şer dakikalık, sayısı 300'ü geçkin yayın yaptığı da bilinmektedir (Alacalıoğlu, 2000: 22).

Günümüzde akla gelen Türk yaylı kuartet grupları ise başta ulusal ve uluslararası platformda ödüller almış Borusan Kuartet olmak üzere, Nemeth Kuartet, Saygun Kuartet, Semplice Kuartet, Bisante Kuartet, Bozok Kuartet ve Olten Quartet gibi topluluklardır. Ayrıca birçok kuartet grubunun kurulma girişimlerinin söz konusu olduğu ama büyük bir bölümünün çeşitli sebeplerden ötürü uzun soluklu bir sanat hayatı sürdüremediği düşünülmektedir.

6. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Ülkemizde oda müziğine yönelik yapılmış çalışmalar incelendiğinde özellikle tez çalışmalarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Orhan ve Tunca'nın (2014) kaleme aldığı araştırmada Türkiye'de 1987-2012 yılları arasında

oda müziği alanında yapılan toplamda 59 tez tespit edilmiştir. Araştırmada tezler konularına göre; Çalgıların oda müziği içindeki kullanımı/ rolü, Çağdaş Türk Bestecileri Oda müziği eserleri ile ilgili yapılmış araştırmalar, Oda müziği eserlerinin yapısal analizi/ incelenmesi, İkili (Sonat formu ve piyano eşlikli) oda müziği eserlerinin incelenmesi olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

2012 yılı sonrasında yapılan tez araştırmalarına bakıldığında ise yine oda müziği eserlerinin incelenmesi ve oda müziği eğitimi konuları üzerinde çalışıldığı görülmektedir. Tez çalışmalarında Türkiye'deki oda müziği grupları ya da yaylı kuartetleri konu edinen bir araştırmanın bulunmaması dikkat çekicidir.

Genel olarak incelenen diğer bilimsel araştırmalarda ise yine oda müziğinin tarihsel gelişimi, oda müziği eğitimi ve oda müziği formları üzerinde durulduğu anlaşılmakta ve günümüz oda müziği grupları üzerine herhangi bir araştırmanın söz konusu olmadığı görülmektedir.

7. YÖNTEM

Bu araştırma ülkemizin önemli oda müziği topluluklarından Nemeth Kuartet'in oluşum süreci ve dinamiklerini incelemeyi hedefleyen bir durum çalışmasıdır. Araştırmada topluluk hakkında bilgi elde edebilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğine, araştırmaya ilişkin gerekli literatürü elde edebilmek amacıyla ise kaynak tarama tekniklerine başvurulmuştur.

"Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır ekinde açıklanmaktadır." (Karasar, 2014: 77).

"Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir" (Büyüköztürk

vd, 2011: 16).

Çalışmada Nemeth Kuartet tüm yönleriyle betimlenmeye çalışılmıştır.

“Betimleme yöntemi, olayların, olguların, nesnelerin, kurumların veya çeşitli durumların ne olduklarını veya belli özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkarma işlemidir” (Cebeci, 2010: 7).

Çalışmada örnek olay tarama modeli tercih edilmiştir. Örnek olay tarama modelleri;

“Evrendeki belli bir ünitenin (bireyin, ailenin, okulun, hastanenin, derneğin ve benzerlerinin) derinliğine ve genişliğine, kendi içinde ve çevre ile olan ilişkileriyle, araştırılarak tanınmasını amaçlayan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2016: 119).

Toplulukla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmede grup üyelerine çeşitli sorular yöneltilmiş, elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Nicel araştırmalarda görüşme, yapılandırılmış görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme olmak üzere iki şekilde ele alınır. Yapılandırılmış görüşmelerde en temel amaç hipotezi oluşturacak ya da kanıtlayacak veriyi elde etmek için önceden planlanmış sorularla ve güzergahla kişilere başvurmaktır. Böylece koşullara ve kişilere bağlı değişkenleri asgari düzeye indirmek ve hedeflenen veriye görece daha sorunsuz şekilde ulaşmak amaçlanır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise hem nicel hem de nitel veriye ulaşmak için yapılır. Yapılandırılmış görüşmede olgu gibi görüşmecinin belli soruları vardır,

Görsel 2. Nemeth Kuartet Üyeleri (Soldan sağa- Pınar Basalak, Mutlu Varlık Kocaili, Gülen Ege Serter, Şeniz Aybulus) http-2

ancak güzergahın bir kısmını görüşülen kişinin cevaplarının belirlemesine de izin verilir (Karahasanoğlu ve Yavuz: 2015:17).

8.NEMETH KUARTET

Nemeth Kuartet dört kadın akademisyen-sanatçıdan oluşan yaylı oda müziği grubudur. 1995 yılında çalışmalara başlayan grup ismini aynı yıl gerçekleşen trafik kazasında hayatlarını kaybeden ve grup üyelerinin öğretmenleri olan Macar sanatçılar Istvan Nemeth (keman) ve Katalin Nemeth (çello)’ten almaktadır. Kuartet; Gülen Ege Serter (Keman), Şeniz Aybulus (Keman), Pınar Basalak (Viyola) ve Mutlu Varlık Kocaili (Cello)’den oluşmaktadır. Gülen Ege Serter, Şeniz Aybulus Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı keman sanat dalında, Pınar Basalak Eskişehir Belediye Senfoni Orkestrası viyola grubunda, Mutlu Varlık Kocaili ise Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı çello sanat dalında görevlerini yürütmektedir. 2014 yılında grubun yenilenmesiyle birlikte oda müziği çalışmaları ve konserleri ivme kazanmış, Andante Dergisi’nin düzenlediği 2017 Donizetti Klasik Müzik Ödülleri’nde “Yılın Oda Müziği Topluluğu” seçilmiştir. Ulusal ve uluslararası önemli festivallerde yer alan grup, yurt içi ve dışında konserlerini sürdürmektedir.

9.NEMETH KUARTET’İN OLUŞUMUNU ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER

G. EGE: Şeniz, Mutlu ve ben Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’ndan mezunuz. Mutlu ile ben sınıf arkadaşydık.

Pınar ise konservatuvarın ilk yılını Anadolu Üniversitesi'nde okudu ama daha sonra 9 Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda öğrenimini tamamladı. Kuruluş aşamasına gelecek olursak; biz okulda zaten Mutluyla boş tel çalmaya başladığımızdan beri beraber çalışıyorduk. Onun hocası Katalin Nemeth' ti benim hocam ise İsthvan Nemeth. Onlar karı koca oda müziğine çok önem veren insanlardı, henüz sadece boş tel çaldığımızda bile sen re çal sen de la çal diyerek, ilk yayı tuttuğumuzda bize birlikte çalma zevkini aşıladılar. Böylelikle 30 senedir biz bir şekilde bir arada çalışıyoruz. Öğrencilik sürecimizde bu hiç değişmedi, bizim bir arada çalmadığımız bir sene olmadı ama her zaman kuartet değildi tabii başka yapılarıdaki oda müziği topluluklarında da beraber çaldık. Ancak yine kuartet olarak çalıştığımız bir dönemde hocalarımızı bir trafik kazasında kaybettik. Kaza 1995 yılında, üniversitenin önünde gerçekleşti. Hatta hocalar o gün bizim oda müziği dersimize geliyorlardı. Bizim için minnet duygusunun yanında üzücü de bir hikayesi var kuartetin isminin. Beraber çaldığımız diğer öğrenci arkadaşlarımızla oda müziği çalışmalarına hocaların ismini alarak Nemeth Kuartet adıyla devam etmeye karar verdik. Daha sonra mezun olduk ve herkes bir süre okul ya da iş için farklı yerlerde yaşamaya başladı. Sonraki yıllarda biz Moskova'daki eğitim sürecimiz boyunca Şeniz'le daha da yakınlaştık. Şeniz Moskova'dan dönüşte Mutlu'nun da yaşadığı il olan Bursa'ya yerleşti. Şeniz oda müziği yapmayı her zaman çok seviyordu, kafasında da Türkiye'ye döndüğünde bu işi yapma fikri vardı. Biz de kuartet değiliz ama oda müziği yapmayı çok seviyoruz ve de devam etmek istiyoruz derken aynı dönemde Elena da Özgür Ünal'dı ile evlendi ve Moskova'dan dönerek Bursa'ya yerleşti. Herkesin yolları bir yerlerde zaten kesişmişti ve öyleyse harika, başlıyoruz diyerek başladık. 2013'ün sonlarında ilk konserimizi verdik. Böylece Nemeth Kuartet'in aktif konser yaşamı 2013 yılında başladı, geçmişte tohumları atılmıştı,

oda müziği tecrübe edilmişti ama profesyonel anlamda konserler 2013 yılında başladı.

Ş. AYBULUS: Biz ilk olarak Eskişehir ve Bursa'da, daha sonra Ankara'daki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu'nda konser verdik. Bu sırada çalışmalarımız devam etti ve repertuarımızı geliştirdik. İnsanlar bizi gördü, tanıdı ve farklı şehirlerden, festivallerden davetler gelmeye başladı. İlk olarak Almanya'dan konser daveti aldık ve o sene Frankfurt'a gittik. Bu konser grupla gittiğimiz ilk yurt dışı konserimizdi ve bizi oldukça motive etti. Daha sonra konser davetleri devam etti ve bu şekilde konserlerimizi sürdürdük.

G. EGE: Bir de şunu eklemek istiyorum çünkü başlangıcımızla alakalı ilgi çekici olabilir. Biz böyle yoğun bir sürece Mutlu'nun hamileliğinde başladık. Sıklıkla kadınlar için işe alınmada bile sorun olarak algılanan hamilelik süreci bizim anlatabileceğimiz güzel bir hikaye oldu. Mutlu çok enerjik bir insan olduğu için bunu özellikle istedi, ben çocuk istiyorum ama hayattan da kopmak istemiyorum, ben bu işi seviyorum ve ben size yetişirim demişti.

Nemeth Kuartet'in oluşumunu etkileyen temel faktörlere bakıldığında; grup üyelerinin küçük yaşlardan bu yana birbirlerini yakından tanımaları, samimi arkadaş olmaları ve uzun yıllar beraber müzik yapmalarının, kuartetin oluşumuna gerekli zemini hazırladığı görülmektedir. Kuartet'in temeli yıllar öncesinde grubun 1. keman üyesi Gülen Ege Serter ve çello üyesi Mutlu Varlık Kocaili tarafından konservatuvar öğrencilik yılında atılmıştır. Serter, Macar eğitimciler İsthvan Nemeth ve Katalin Nemeth'in oda müziğine yönelik hassasiyetine dikkat çekerek, küçük yaşlarda, henüz çalgı çalmaya yeni başlamışken dahi, beraber çalmaya teşvik edildiklerini vurgulamıştır. Grup yukarıdaki belirttikleri elim olay sonrasında, hocalarının soyadını alarak oda müziği çalışmalarını mezuniyet yıllarına

dek sürdürmüştür. 2013 yılı sonlarında gruba 2. keman üyesi Şeniz Aybulus ve viyola üyesi Elena Ünaldı'nın katılımıyla kuartet yeniden yapılanarak aktif sahne hayatına adım atmıştır. 2014 yılından itibaren ise grup, önemli konser salonları ve festivallerde performans sergilemeye başlamıştır. 2020 yılında Elena Ünaldı'nın gruptan ayrılmasının akabinde gruba viyola sanatçısı Pınar Basalak katılmıştır.

10.NEMETH KUARTET' İN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Ş. AYBULUS: Bu işe başlarken hiçbirimizin prestij kaygısı yoktu ya da iş yapalım, insanlar bizi tanıсын gibi bir derdimiz olmadı hiçbir zaman. Sadece bir araya gelip müzik yapmak istedik. Kuartet öyle bir şey ki; orkestra kadar büyük bir ekip yok. Aynı zamanda yalnız değilsiniz, birlikte

sevdiğiniz insanlarla müzik yapıyorsunuz. Bunun keyfi çok ayrı. Gülen'in de söylediği gibi, ben oda müziğini çok seviyorum. Birbirimizi bulmamız şans oldu. Türkiye'de ve dünyada birçok insan müzik yapmak için bir araya geliyor. Bazıları sürekliliği koruyabiliyor, bazıları ise kısa süre sonra yollarını ayırmak zorunda kalıyor. Biz bu oluşumu bugüne kadar devam ettirdik. Bunu yaşadığımız için rahatlıkla söyleyebilirim; oda müziği grubu kurmak çok kolay. Sevdiğiniz müzisyen arkadaşlarınızla bir araya gelip müzik yapalım diyerek başlayabilirsiniz. Açıkçası biz de böyle başladık çalışmalara, ancak bunu sürdürebilmek çok zor. Anlayış, özveri, saygı, sabır gibi birçok şey gerekli bu tarz oluşumları sürdürebilmek için. Biz tüm bunlara özen

Görsel 3. Nemeth Kuartet Konser Afişlerinden Örnekler http-3

göstererek bugüne kadar geldik. İnsanlar da bizi bu süreçte görmeye ve tanımaya başladı. Önceleri yalnızca çalışalım, konserler verelim diye başladığımız bu yolda daha sık davetler almak, bizim doğru bir noktada olduğumuzu gösteriyor.

G. EGE: Şeniz amaçlarımızı çok güzel anlattı... Oda müziğinin bir güzelliği de kişinin sahnede hem bireysel olarak varlığının önemini hem de birlikte iş yapabilmenin önemini hissedebilmesi. Biz bu amaçlarla başladık ama sonra süreç değişti. Baktık koserler güzel gidiyor o zaman güzel salonları hedefledik ve oralarda çalmak istedik. Sadece prestij için değil, neden daha iyi salonlarda çalmayalım diye düşündük. Hakikaten güzel salonlarda da çaldık. Bu bizi programımızı planlamaya, çalıştaki ayrıntıları daha irdelemeye yöneltti. Böylece birbirini olumlu etkileyen bir süreç başladı.

P. BASALAK: Tabii kuartetteki arkadaşlarımın tümü hocalık yapıyorlar ben ise biraz daha farklı bir kulvarda sürdürüyorum hayatımı orkestracı olarak. Tabii ki Nemeth benim takip ettiğim bir gruptu, çok da beğenerek dinlediğim bir gruptu. İçten söylüyorum bana böyle bir teklifle geldiklerinde gerçekten çok mutlu oldum. Önce şaşırdım, çünkü işin doğası başka ve orkestracı olunca ister istemez birçok şeyden kaybınız olabiliyor fakat kendimi çok iyi hissedebileceğim ve beni yukarı taşıyacak bir grubun içinde olmak bana mutluluk verir dedim. Gerçekten çok güzel salonlarda güzel işler yaptılar. Onlara çok iyi ayak uydurabileceğimi düşünüyorum, birkaç prova yaptık, çok nazik ve destekleyiciler. Göründükleri gibiler, ben çok mutluyum onlarla olduğum için. Artık güzel provalar yapmaya ve konserler vermeye odaklanıyoruz. Şimdiye kadar yaptığımız provalarda çok istekli ve mutluydum ve böyle devam etmek istiyorum. Oda müziğini her zaman çok sevdim ve birkaç denemem oldu ama dedikleri konu çok doğru, sadece arkadaş olmak yetmiyor. Her şeye açık olmanız lazım, söylenen bir şeyi yanlış anlamamanız lazım.

Eleştiriye açık olmanız lazım ama eleştiri dili de çok önemli ve bu dili çok güzel yakalamışlar. O yüzden ben çok mutluyum ve motivasyonum yüksek. Güzel şeyler olacak diye düşünüyorum.

G. EGE: Biz Pınar'la uyum süreci ya da böyle bir zorlanma yaşamadık. Bu açıdan da çok şanslıyız.

P. BASALAK: Benim için şu açıdan zor çünkü oturmuş ve çalışılmış bir repertuarları var ve ben o arayı kapatmak için uğraşıyorum. Oda müziği deneyimim var ama çaldıkları eserler, repertuarları çok geniş. Şimdi ben onları öğrenme yolundayım ama mutluyum.

Grup üyelerinin görüşlerine göre; Nemeth Kuartetin kurulma sürecini hazırlayan en önemli sebepler, grup üyelerinin oda müziği yapmaya yönelik istekleri ve de sahnede performans sergilemekten uzak kalmamayı amaçlamalarıdır.

Sahnede solo olarak çalmanın ya da orkestrada çalmanın birtakım zorluklarından bahsetmişlerdir. Oda müziğinin ise solo ya da orkestrada çalmaktan farklı olarak müzisyene, küçük bir oluşumda, sahnede yalnız kalmak zorunda olmadan müzik yapma fırsatı tanıdığı vurgulamışlardır. Dolayısıyla grup üyelerinin oda müziği yapmaya yönelik ilgilerinin yanı sıra, bu müzik türünü sahneden uzak kalmamak için önemli bir araç olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Grup üyeleri öncelikle sevdikleri ve keyif aldıkları için, beraber müzik yapma amacıyla yola çıktıklarını belirterek gerçekleştirdikleri başarılı konserler sonrasında ise grubun tanınırlığının artmasıyla beraber davet almaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Kuartetin kurulma aşamasında prestij elde etme ya da ünlü olma kaygısı gibi durumların hiçbir zaman söz konusu olmadığı ancak tanınırlıklarının artmasıyla beraber önemli konser salonlarında ve de festivallerde çalmayı hedefledikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca grup üyeleri oda müziği topluluklarını sürdürmenin de birtakım zorlukları olduğunu belirtmişlerdir. Oda müziği grubu kurmanın başlangıçta çok kolay olduğunu ama devamlılığı sağlayabilmek

için grup üyeleri arasında karşılıklı saygı, sabır ve özveriye ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır.

11.NEMETH KUARTET 'İN GRUP KOMPOZİSYONU

11.1. Demografik Özellikleri

P. BASALAK: Ben İzmirliyim ve konservatuvar lisans mezunuyum. Yüksek lisans yapmadım, çünkü akademik kariyeri hedeflemedim hiç, hep orkestrada çalmak hedefimdi.

G. EGE: Şeniz ve ben Eskişehirliyiz. Mutlu dışında üçümüz de Eskişehir'de yaşıyoruz ve bir ortak özellik daha üçümüz de 1981 yılında doğduk.

M. KOCAİLİ: Ben 1980 yılında doğdum. Eskişehirliyim ama uzun yıllardır Bursa'da yaşıyorum.

Ş. AYBULUS: Gülen ve ben eğitimimizi Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda tamamladıktan sonra Moskova'da eğitime devam ettik. Ben Türkiye'ye döndükten sonra doktora çalışmalarımı Prof. Dr. Cihat Aşkın ile tamamladım.

P. BASALAK: Benim yurt dışı deneyimim şöyle var. Okul olarak eğitim almadım ama Fransa'da Paris'te üç sene kadar çalıştığım bir profesör vardı. Akdeniz Gençlik Senfoni Orkestrası'nı kazanmıştım, iki seneliğine oraya gittim ve kendisiyle orada çalıştım. Beni yüksek lisans sınavına davet etmiş ve çalışmak istediğini söylemişti. Fakat burada orkestradan izin alamadım ama ayda bir kendisiyle çalışmaya gittim. Çalıştığım hoca hem Paris Operası'nın solo viyolacıydı hem de Paris Konservatuvarı'nın Profesörüydü ve tabii bana çok kapı açtı. Çok hocayla tanıştırdı, Radyo Oda Orkestrası'nda çok başarılı kadın bir profesör vardı, beni ona yönlendirdi. Beni çok değiştirdi o üç sene. Özellikle yazları 60 gün Fransa'da kalıyordum.

M. KOCAİLİ: Ben konservatuvar eğitimimi Melih Kara ile tamamladım. Sonra Anadolu Üniversitesi'nde göreve başladım ve yüksek lisans eğitimini o yıl Rusya'dan gelen Yuri Semenov

ile tamamladım. Bir iki ay içerisinde bitmesini planladığım sanatta yeterlik sürecinde ders dönemimi ise Ozan Tunca ile tamamladım. Tabii akademik kariyer dışında Dennis Parker , Alexander Rudin ve Misha Maisky gibi çok iyi cellistlerle çalışma ve beraber çalma imkanım oldu.

Grup üyelerinin demografik bilgileri incelendiğinde viyola sanatçısı Pınar Basalak dışında hepsinin Eskişehirli olduğu ve birbirlerine yakın yaşlarda oldukları anlaşılmaktadır. Grup üyelerinin tamamının konservatuvar lisans eğitimlerini Türkiye'de tamamladıkları anlaşılmaktadır. Aybulus, lisans ve yüksek lisans eğitimini Moskova Çaykovski Konservatuvarında, Sanatta Yeterlik eğitimini ise Anadolu Üniversitesinde tamamlamıştır. Gülen Ege Serter'in ise Sanatta Yeterlik eğitimini yine Moskova Çaykovski Konservatuvarında tamamladığı, grubun çello üyesi Mutlu Varlık Kocaili'nin ise Sanatta Yeterlik eğitimine Uludağ Üniversitesi'nde devam ettiği anlaşılmaktadır. Grubun viyola üyesi Pınar Basalak ise, akademik kariyer hedefinin bulunmadığını belirterek lisansüstü eğitime devam etmediğini dile getirmiştir.

11.2. Farklılıklar, Uyum ve Kişilikleri

G. EGE: Biz birbirimizden çok farklıyız hatta ortak çok az özelliğimiz var. Öncelikle şunu söylemek istiyorum; birlikte iş yapan insanlar o farklılıkları farklılık değil de fırsat olarak görebilirlerse o zaman ortaya güzel bir ürün çıkıyor. Normalde benim ukala sayılabilecek bir sürü özelliğim var ama bunu ukalalık diye düşünmeyip, o da bunu böyle direkt söylüyor ya da o rahatça ifade ediyor gibi bakabilirler. Mesela bizim grupta bir ortamda konuşma gerekiyorsa grup arkadaşlarım Gülen konuşur gibi bakabiliyorlar bu duruma. Hepimizin böyle bariz ve aslında bazen tahammül edilmesi güç özellikleri var ama bakış açımı değiştirip, ön yargılarını kırarsan bu durum çok iyi fırsatlara dönüşebiliyor. Ben bunu elementlere

benzetiyorum: toprak, su, hava, ateş gibi. Birbirlerinden çok farklılar ama hepsinin çok büyük gücü var, karşındakinin senin gibi olmaması müzik yaparken de, iş yaparken de çok iyi bir fırsat. Provalarda kırılğan bir ortam yerine karşındakine kendini açıkça ifade edebileceğin bir ortam yaratıldığında farklı ve yaratıcı fikirler ortaya çıkıyor. Bu da müzikal yaklaşımlar konusunda dar görüşlülüğü kırmayı sağlıyor.

Ş. AYBULUS: Prova sırasında dört farklı fikir ortaya atılıyor ve birini yapmak zorundayız. Biz kendi aramızda şöyle bir çözüm bulduk; herkesin söylediği fikre saygı duyarak hepsini ayrı ayrı deniyoruz. O olmaz veya ben bunu istemiyorum demek yerine deneyelim, hepsini duyalım istiyoruz. Çünkü bu bir süre sonra inatlaşma noktasına da gidebiliyor. Herkes kendi istediğini yaptırmaya çalışıyor, bunun yaşanması çok normal bir durum. Genellikle orta yolu buluyoruz, ancak bulamadığımız zaman gerginlikler yaşanabiliyor. Böyle durumlarda ise çözümü bulduk; ara veriyoruz. Bizim yapabildiğimiz, belki sürekliliğimizi sağlayan en önemli nokta şu ki; çalışmalar sırasında bireysel konulara hiç girmiyoruz. Elbette çatışmalar, anlaşmazlıklar olabilir. Orada sadece müziği konuşuyoruz. Ancak prova bittikten sonra, enstrümanları kapattığımız andan itibaren farklı bir dünyaya geçiyoruz. Provada herhangi bir gerginlik yaşanmış olsa bile onu çalışma odasında bırakarak yaşantımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

G. EGE: Biz çok iyi arkadaşız. Oda müziğini birbirimizi görmemize vesile olduğundan dolayı ayrı seviyoruz. Bizim için farklı şehirlerde yaşayıp sürekli yolculuk halinde bu işi yapmak zor diye düşünülüyor. Aslında provalar görüşmek için bize fırsat yaratıyor. Biz birbirimizi görmeyi çok seviyoruz. Günde kaç kere telefonla konuşuyoruz bilmiyorum. Konu farklılıklar olduğu için Elena ile sürecimizden de bahsetmek isteriz. Elena provalara ilk başladığımızda dilden dolayı biraz

çekimserdi, Biz Rusça konuşuyoruz ama provalar Rusça geçmiyor çünkü Mutlu Rusça konuşmuyor. Fakat sonrasında Elena bunu çok iyi bir şekilde aştı, şu anda kendisinin Türkçe esprilerine ve kelime oyunlarına biz bile yetişemiyoruz. Bu uyumu yakaladığımız 7 yıl boyunca geliştığımız hissettiğimiz provalar ve çok severek çaldığımız pek çok konser yaptık. 2020 yılında Elena müzikal anlayışlarda daha çok kendi kararlarını vermek istediğini bu nedenle de oda müziği yapmak istemediğini bu süreçte böyle daha mutlu olacağını belirtti. Kendisi doktora sürecinde, çok düşünen, müzikle çok iç içe, çok iyi müzikal kaliteleri olan bir sanatçı. Bu yoğunlukta yolunu kendisi çizmek ve kendi müziğini yapmak istedi.

Kuartetimizin şu anki viyola üyesi Pınar'ı ben de Şeniz de taniyorduk, sadece Mutluyla hiç tanışmıyorlardı. Biz Eskişehir Belediye Senfoni Orkestrası'nın konserlerine sıkça gidiyoruz ve kendisini defalarca dinledik. Yeni bir üye düşündüğümüzde erkek ya da kadın olmasından önce, hakikaten birlikte güzel iş yapabileceğimiz, müzisyenlik ve insanlık yönüyle uyumlu olacağımız kim olabilir dedik. Tabii ki dört kadın olduğumuz için günümüzde halen kadın kimliğiyle yaşamının zor olduğu bir coğrafyada bu işleri yapabilmekten ötürü takdir alıyoruz. Ya da kadınlar günü konseri benzeri özel konserlere davet alıyoruz. Ancak işin asıl amacı ille de 4 kadın olmak değildi ve her koşulda direkt aklımıza Pınar geldi, sadece kendisiyle görüştük. Pınar da istemem ya da bir düşüneyim bakayım demedi ve hemen çalışmalara başladık.

P. BASALAK: Ben neden hayır diyeyim ki zaten sizi severek takip ediyordum. Gerçekten şaşırdım ilk teklif geldiğinde, yanlarında olmanın bana çok şey katacağını düşünüyorum.

G. EGE: Pandemi gibi ilginç bir süreçte bir araya geldik. Dolayısıyla öncelikle sanal olarak işe başladık. İlk yaptığımız etkinlikte videolar ayrı ayrı çekildi ve uluslararası bir sempozyumda bu şekilde bir konser yaptık. İşin zor tarafından

başladık ama orada Pınar'ın yaklaşımı ve ortaya koyduğu iş muhteşemdi. Daha önce beraber çalmamıştık. Eserde bir sürü yavaşlama, hızlanma ve ritmik değişiklikler vardı. Biz artık ezberlemiştik o eseri çünkü defalarca çalmıştık öncesinde ama Pınarla çalarken de hiç bir aşamasında sorun yaşamadık.

Nemeth Kuartet üyeleri, grup içinde her bir üyenin çok farklı karakterlere sahip olduğunu, ön yargılı davranışlarda bulunmadan farklı fikirlere açık olmanın, farklı bakış açılarına saygı duyarak ortak bir paydada birleşmenin, müzik yapmada çok önemli bir fırsat olduğunu dile getirmektedirler. Kuartet üyeleri çalışmalar esnasında zaman zaman gerginlik ya da çatışmaların yaşandığını fakat bu durumda ara verme yolunu izleyerek yaşanan sorunların üstesinden gelmeyi başardıklarını belirtmişlerdir. Özellikle çalışmalar esnasında bireysel konulara hiç girmemeye özen gösterdiklerini vurgulamaktadırlar. Ayrıca grup üyeleri prova ya da konser esnasında ne yaşanırsa yaşansın bu durumun sosyal hayatlarına etki etmemesine son derece dikkat etmektedirler. Birçok farklı oda müziği grubunun sürekliliğinin olmayışını, yaşanan çatışmalara çözüm bulamayışlarına ve uzlaşma yoluna gidemeyişlerine bağlamaktadırlar. Nemeth Kuartet'in gelişim süreci incelendiğinde, genel olarak grup üyelerinin oryantasyon ve uyum sürecinde sorun yaşamadıkları görülmektedir. Kuartet üyeleri Serter, Aybulus ve Kocaili'nin yıllardır birbirlerini yakından tanımaları, vakit geçirmeleri ve öncesinde çoğu kez beraber müzik yapmaları bu uyumun güçlü sebepleri arasında gösterilebilir. Başlangıçta, grubun viyola üyesi Elena Ünal'dı'nın dil ve kültür farklılıklarından kaynaklanan sebeplerle güçlük yaşadığı, ancak sonrasında grupta uzlaşmanın yakalanması ve Ünal'dı ile yaşanan uyum sorununun aşılmasıyla beraber başarılı performansların gerçekleştiği belirtilmiştir. Sonrasında 2020 yılında Ünal'dı'nın kuartetten

ayrılma isteğini dile getirmesiyle beraber gruptan ayrılma sürecine değinilmiş ve yeni üye Pınar Basalak'ın kuartete katılma süreci üzerine bilgi verilmiştir. Nemeth Kuartete yeni katılan viyola sanatçısı Basalak'la pandemi sürecinde video kayıtları yaparak zor ve alışılmamış bir şekilde ilk performanslarını gerçekleştirmelerine rağmen, uyum sürecinde hiç sorun yaşamadıklarını özellikle belirtmişlerdir.

12. NEMETH KUARTET 'İN FİZİKSEL ÇEVRESİ

G. EGE: Provaları farklı şehirlerde sırasıyla Bursa'da ve Eskişehir'de yapıyoruz. O konuda dengeli olmaya çalışıyoruz. Buradayken okulda çalışıyoruz benim odamda, Bursa'ya gittiğimizde ise konservatuvarda Mutlu'nun odasında çalışıyoruz. Fakat konserlerden önce ya da herhangi bir projeden ve etkinlikten birkaç prova önce sahnede çalışmaya özen gösteriyoruz. Bursa'da konservatuvarın oda müziği salonları var ve bizim de burada küçük bir sahnemiz var, o salonlarda prova yapıyoruz genellikle. Çünkü her zaman aynı sese alışık olmayalım istiyoruz. Bazen salon uğultulu oluyor ya da birbirini çok duymadığın bir ortam oluyor ve sesler, temizmiş gibi gelmesine rağmen daha küçük yerde çalışınca bambaşka unsurlar keşfedebiliyorsunuz. Bazen de geniş bir yerde yaptığın vibrato, aksan, dinamikler küçük salonlarda fazla gelebiliyor. Bunları deneyerek farklı salonlarda prova almaya, farklı durumlara alışık olmaya çalışıyoruz. Nemeth Kuartet üyelerinin prova yapmak amacıyla Eskişehir ve Bursa olmak üzere iki farklı şehirde buluştukları anlaşılmaktadır. Genellikle prova yaptıkları fiziksel ortamlar grup üyelerinin konservatuvardaki çalışma odalarıdır. Fakat konser öncesindeki birkaç provanın sahnede ya da konser salonunda yapılmasına özen gösterildiği belirtilmiştir. Farklı akustiğe sahip fiziksel ortamlara hazırlıklı olmak amacıyla sürekli aynı konser salonu ya da prova salonunda çalışmaktan özellikle kaçındıklarını vurgulamışlardır.

13. NEMETH KUARTETİN YAPISI

13.1. Roller ve Liderlik

M. KOCAİLİ: Bizde öyle liderlik ve rol paylaşımı gibi bir durum söz konusu değil. Karakterlerimiz çerçevesinde roller oluşuyor. Mesela çok konuşkan olmasından dolayı toplum önünde konuşmaları çoğunlukla Gülen yapıyor. Şeniz daha sakin, ben de çok konuşurum. Pınar da bize yakın o da konuşmayı seviyor. Şeniz en sakin olanımız, mesela işler gerildiğinde, bir sorun olduğunda ve işin içinden çıkamadığımızda Şeniz bilgece bir şey söyler ve benim hayatta aklıma gelmeyecek bir kelimeyle, konuya farklı bir taraftan bakmamı sağlar. Sonrasında ise o konu üzerinde bir durup düşünürüz. Dolayısıyla grupta liderdir, takip edendir gibi roller yok ama karakterlerimizden dolayı oluşan rollerimiz var.

G. EGE: Mutlu mesela çok iyi bir iş bitiricidir, çok hızlı iş yapar. Ben titizimdir, takıntılıyım. Bir iş varsa muhakkak o süre dolmadan yapılmalı. Çok detaycıyım ve o detaylar güzel olmalı diye düşünürüm. Dolayısıyla herkesin katkısı ve karakteristik özellikleriyle ortaya bir iş çıkıyor, bu ateş, toprak, hava ve su hikayesine her şekilde dönüyoruz. Kuartetle ilgili iki örneğim var benim biri elementler, diğeri ise anne, baba ve çocuk. Örneğin, anne ve baba aralarında tartışıyor; çocuğa şöyle davranılmalı, böyle davranılmalı diye. Sadece birisi mi doğru? Hayır. İki de çocuğun iyiliğini mi istiyor? Evet. Sonuçta ortak bir karar vermeleri lazım. Ortak bir karar vermezlerse hem kavga edecekler hem de çocuk iyi yönde eğitilmeyecek ve herkes mutsuz olacak. Herkes ortaya güzel müzik çıksın istiyor, bu sebeple ortak yolu bulmak önemli.

Ş. AYBULUS: Ben de kuartetin evlilik gibi olduğunu düşünüyorum. Anlayışlı, özverili olmak ve ortak bir dil yakalamak zorundayız. Sürecin devam edebilmesi için bu yaklaşım çok önemli.

Grup üyelerinin görüşlerine bakıldığında, grubun yapısında hiyerarşik bir düzene bağlı statü ya

da rol paylaşımının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Üyeler yalnızca karakter özellikleri dolayısıyla birtakım rollere bürünebildiklerini ama grubun lider, yöneten ve de yönetilen gibi kavramlara bağlı bir yapıda olmadığını belirtmişlerdir. Grubun yapısında lider ve roller vb. şeklinde bir işleyiş olmayışının, grup üyelerinin samimi arkadaş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

13.2. Pazarlık ve Anlaşma Süreçleri

G. EGE: Şu anda bir menajerimiz yok. Daha öncesinde Saba Sümer'le çalıştık bir dönem boyunca, bir yıl sürdü ama bize verimli gelmedi ve daha sonrasında menajer olmadan çalışmaya karar verdik. İşler şöyle yürüyor, teklif kime giderse o organizasyonu yapıyor. Mesela Şeniz'i ya da Pınar'ı arıyor birisi, sonra bu teklifi üstlenen kişi bize arkadaşlar konser için teklif geldi ne düşünürsünüz şeklinde soruyor. Sonrasında o işi üstlenen ve yürüten kişi oluyor ve biz asla karışmıyoruz. Mesela Pınar'ı arayan kişi benim ablam dahi olsa o sürece ben dahil olmuyorum, çünkü o Pınar'ın işi oluyor. Eğer sorumuz, isteğimiz ya da merak ettiğimiz bir şey varsa Pınar'la konuşuyoruz. Pınar o kişiyle iletişime geçiyor.

Grubun profesyonel anlamda herhangi bir menajer ya da ajansla çalışmadığı görülmektedir. Bir süreliğine menajer ile çalışıldığı anlaşılmış, fakat sonrasında bu sistemin grup adına verimli bir işleyişi olmadığına karar verilmiştir. Konserler için anlaşma ve planlama süreçlerinde teklif kime gelmiş ise, organizasyonun tüm aşamalarının o kuartet üyesi tarafından üstlenildiği, diğer grup üyelerinin ise hiçbir şekilde bu sürece dahil olmadığı belirtilmiştir.

13.3. Konser Repertuarının Oluşturulması

Ş. AYBULUS: Bugüne kadar oluşturduğumuz bir repertuarımız var. Düzenli olarak bu repertuara yeni eserler ekliyoruz. Bir konser planlandığında hangi eserleri çalabileceğimizi konuşarak ortak bir karar vermeye çalışıyoruz. Bazı konser

salonları izleyici profiline göre genellikle klasik repertuar tercih ediyor. Son dönemde ise klasik eserlerin yanına düzenlemeleri de ekleyerek konser repertuarımızı şekillendirmeye, renklendirmeye gayret ediyoruz.

G. EGE: Şunu ekleyeyim ben de. Her sene ne çalışmak istiyoruz diye mutlaka konuşuyoruz. Bunların yanı sıra bazen de eserlerin belirlendiği proje teklifleri geliyor ve hiç aklımıza gelmeyen eserler repertuarımıza eklenmiş oluyor.

13.4. Albüm Çalışması

G.EGE: Albüm çalışması yapmayı düşünüyoruz ve buna daha önce niyetlenmiştik ama olmadı. Böyle hadi yapalım diye söyleyince olmuyor. Bu işi çok severek yapmamıza rağmen bizim başka işlerimiz de var. Öğrencilerimiz var, orkestramız var ve bunlar da epey zaman alıyor. Albüm yapma konusunda işin içine çalışmaya ve kayıt yapmaya çok fazla vakit ayırma sürekli, bir arada olma gibi zorunluluklar giriyor, bolca zaman gerekiyor. Biz henüz o zamanı yaratamadık. Fakat Akses Kuartetlerin hepsinin kaydı için bir teklif var ve bir an önce gerçekleştirebilmeyi umuyoruz.

13.5. Çağdaş Eserleri Yorumlamaya Yönelik Bakış Açısı

M. KOCAİLİ: Çağdaş Müziğe çok yakınız ve repertuarımızda olmazsa olmaz diyemem çünkü yaptığımız işlere baktığımızda daha çok klasik ve romantik eserler var. Neo-klasik eserler de var. Bunun yanında günümüz Türk bestecilerini özellikle repertuarımıza katmak istiyoruz ve uğraşıyoruz. Ancak uluslararası çağdaş bestecilerle alakalı özel bir çalışmamız yok. Bazen ilginç bir eser çıkabiliyor ve bunu da çalışalım diye düşünüyoruz ama özel olarak yönelimimiz değil.

Ş. AYBULUS: Az önce konuştuğumuz gibi proje bazlı konserler olabilir. Örneğin N. K. Akses'in kuartetleri gibi yalnızca bir bestecinin eserlerine yönelik çalışmalar yaptık. Bu tür eserleri severek çalışıyoruz. Bu arada yurt dışındaki bazı konservatuarlarda Barok ve Çağdaş Müzik Bölümü bulunuyor. Biz ne yazık ki bu konunun

çok içinde değiliz.

Özellikle yeni müziği okumak matematik gibidir. Bizim yaptığımız işte de elbette matematik var, ancak yeni müzikte özellikle nota yazısı oldukça farklı.

13.6. Farklı Türlerdeki Oda Müziği Eserlerine Bakış Açısı

G.EGE: Biz başka sanatçılarla iş birliğine açıldık. Gökhan Aybulus, Emre Elivar, Özgür Ünal, Hande Dalkılıç'la Piyanolu kentetler çaldık. Gitar sanatçısı Alp Ozan Bursalıoğlu'yla Boccherrini Kentet çaldık. Caner Akın ve Bahadır Noyan Coşkun ile şan eserlerini birlikte seslendirdik. Kuartet olarak başka sanatçılarla birlikte seslendirmek istediğimiz daha pek çok eser var. Ş. AYBULUS: Geçtiğimiz sene kentetle ilgili ilginç bir deneyim yaşadık. Macaristan'da verdiğimiz konserde doğuştan görme engelli olan Macar piyanist Tamas Erdi ile R. Schumann beşli çaldık. Bu beşli, oda müziği repertuarında en büyük romantik dönem eserlerinden biri olarak nitelendirilir. Biz başta çok tedirgindik. Bizi göremeyecek, uyum sağlayabilecek miyiz, anlaşabilecek miyiz gibi sorular vardı aklımızda. Bir kez baştan sona çaldık, daha sonra direkt olarak konserde çaldık ve ne provada ne de konserde herhangi bir sorun yaşamadık. Bölümlerden önce ona hazır olduğumuzu söylememiz onun için yeterliydi. Doğuştan görme engelli olmasına rağmen esere inanılmaz hakimdi ve çok keyifli bir konser gerçekleştirdik. Dolayısıyla kuartet dışında farklı enstrümanlar ve farklı müzisyenlerle çalışmanın bize ayrı bir deneyim kattığını düşünüyorum.

Nemeth Kuartet'in konser repertuarı belirlemede genellikle klasik ve romantik dönem eserler tercih ettiği görülmektedir, fakat zaman zaman proje bazlı etkinliklerin de repertuarda belirleyici olabildiğini dile getirmişlerdir. Bunların yanı sıra talebe göre konserlerinde birtakım düzenlemeleri de seslendirdiklerini belirtmişlerdir. Kuartet üyeleri çağdaş eserleri seslendirmeye yönelik

özel bir yönelimlerinin olmadığını ama özellikle Türk bestecilerinin eserlerini seslendirmeyi ve bu eserlere konserlerde yer vermeyi önemsediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca, grubun Necip Kazım Akses'in tüm kuartetlerini seslendirecekleri bir albüm yapma planı olduğu anlaşılmaktadır.

Kuartet üyeleri genel olarak kentet oluşumlarına da sıcak baktıklarını ve öncesinde piyanolu kentet, gitarlı kentet konserleri yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca vokal eşlikli konserler de gerçekleştirdiklerini dile getirmişlerdir.

Nemeth Kuartet üyelerinden son olarak, ülkemiz konservatuvarlarında oda müziği eğitimine yönelik görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Üyelerin bu konuya yönelik düşüncüleri şu şekildedir:

G.EGE: Konservatuvarlarda oda müziğini önemseyen eğitmenler var tabii ki. Ancak genel eğitim müfredatında daha da önemli bir yer edinmesinin faydalı olacağına inanıyorum. Özellikle yaylı çalgı eğitiminde çok önemli. Piyanistler çok sesliliği ellerinin altında görüyor ve duyuyorlar ama biz eşlikle çalana kadar esere tek parti olarak çalışıyoruz. Öğrenciler kayıtları dinliyorlar ama bu deneyimlemek kadar etkili bir yöntem değil. Çok seslilikle tanışmak, yapıtı iyi öğrenmek, tema nerede nasıl gelişiyor, piyano nerede ne yapıyor, bas ses nerede, yürüyüşü nasıl, bunları görmek müziği anlamak için çok önemli. Bence oda müziği çok sesli müziğin çekirdeği yani orkestranın çekirdek hali. Oda müziği eğitimi entonasyon hassasiyetinden, birlikte iş yapma kültürüne, ritim ve tempo kavramlarının gelişiminden, müzikal yapının anlaşılmasına çok geniş bir yelpazede büyük katkı sağlayan çok yönlü bir disiplin. Fakat kimi zaman okullarda enstrüman sayılarının dengesizliği de oda müziği eğitiminin istenildiği şekilde uygulanmasında problem olabiliyor. Örneğin yaylı çalgılarda keman öğrencisi sıkıntısı neredeyse hiç yaşanmazken viyola öğrencileri sayı yönünden hep daha eksik olduğu için bir

kuartet ya da kentet kurmak çok zorlaşıyor. Bu sıkıntılara rağmen, dersi işlemek adına da, piyano-keman sonatı ya da iki keman düo çaldırılıp ders yapılarak hedeflenen fayda ya da özendirme elde edilemiyor. Öğrenciler zaten keman dersi müfredatlarında yer alan sonatları çalarak kuartet, trio ya da kentet oluşumlarının kültüründen habersizce mezun olabiliyorlar. Moskova'da eğitim aldığım için orada gördüğüm ve dikkat çeken uygulamayı örnek vermek istiyorum. Moskova Konservatuvarı'nda oda müziği dersleri çok önemseniyor. Bu derslerde piyanolu eserler çalınıyor ya da trio ya da sonat seslendiriliyor. Sonat oda müziği eseri olarak kabul edildiği için sonatlar da çalgı dersinin değil oda müziğinin konusu. Bu eserleri çalgı hocasıyla çalışmayınca yapılan işin oda müziği olduğunu daha iyi idrak ediyorsun. Onun dışında yaylı çalgılar eğitimi alanlar mutlaka kuartet dersi almak zorunda., Yaylı kuartet oda müziği dersinden bağımsız ayrı bir ders olarak işleniyor. Bunlar da bize hem birlikte çalmanın hem de bir yaylı çalgı için orkestranın çekirdeği olan yaylı kuartette çalmanın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

Ş. AYBULUS: Amsterdam'da katıldığımız Yaylı Kuartet Bienali'nden de bahsetmek isteriz. Deyim yerindeyse oda müziğinin cennetine düştük. Farklı ülkelerden hem eğitim vermek hem de eğitim almak için gelen pek çok grup vardı. Etkinlikte eğitim almaya gelenlerin çoğu genç gruplardan oluşuyordu. Her gün etkinlikler onlarla başladı ve neredeyse aralıksız şekilde gece geç saatlere kadar devam etti. Bu gençler 17-18 yaşlarında ve neredeyse 10 senedir birlikte çalışıyorlar. Bizden çok daha erken başlıyorlar müziğe, dolayısıyla oda müziği de çok erken başlıyor onlar için. Çaldıkları ve konser dinledikleri salonlar, buldukları ortamlar bizimkinden oldukça farklı. Bizim internet üzerinden kayıtlarını bulmaya çalıştığımız müzisyenlerle onlar birebir ders yapıyorlar. Bu konuda şanslı olduklarını düşünüyorum.

Bu arada biz de bu bienalde Alban Berg Quartet'in, Julliard Quartet'in üyeleri ile Londra'da ve Amerika'da oda müziği profesörü olarak eğitim veren çok önemli müzisyenlerle çalışma fırsatı bulduk. Her anı kuartet ile dolu geçen bir hafta oldu bizim için. Ülkemizde konservatuvar yıllarında belki de pek çoğunun yaşadığı bir duruma değinmek istiyorum; öğrenciler kurulan gruplarda birbirleriyle anlaşma sorunu yaşıyor ve anlaşamadıkları zaman birbirlerini şikayet ediyorlar. Bir kişi provaya gelmediğinde yaşanan tüm olumsuzlukları da göz önünde bulundurarak grubu dağıtıp yeni bir grup kurulsun diye düşünüyor. Dolayısıyla sürekliliği olan ancak 4-5 grup kalıyor. Öğrencilik döneminde genç müzisyenlerin oda müziği ciddiyetini anlamadıklarını düşünüyorum. Biraz önce Gülen'in de bahsettiği gibi, biz de bunu oldukça geç fark ettik. Dolayısıyla öğrencilere anlatmaya çabalyoruz, onların bakış açılarını değiştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bu konuda örnek olmak da çok önemli. Birkaç sene önce lisans öğrencilerinden kurulu bir oda müziği grubuyla çalıştık. O dönem çok zor bir araya geliyorlardı. Hepsi kendi alanlarında çok başarılıydılar ve zor bir eser çalışıyorlardı. Oda müziği konserlerinden birkaç gün önce bana gelip yeterince çalışmadıklarını söylemişlerdi ve bazı arkadaşları provaya gelmediği için onları şikayet etmişlerdi. Ben yine onlara oda müziğinin zorluklarından, özverili ve sabırlı olmak gerektiğinden bahsettim. Uzun uzun konuştuk. Tesadüfen aynı akşam Nemeth Quartet ile konserimiz vardı. Konser sonrası tebrik için kulise geldiklerinde dinlerken ne kadar keyif aldıklarını, ertesi gün gerçekleşecek olan konserde çalmaya karar verdiklerini ve bundan sonra oda müziğine mutlaka devam edeceklerini söylediler. Benim onlardan aldığım en güzel cevaptı bu. Aynı zamanda yaptığımız, emek verdiğimiz işin ne kadar doğru olduğunu gösterdi bize. Böylelikle küçük bir odada sürekli "tiz,

pes, elini kaldır, kolunu indir" demekle ne yazık ki kemancı, müzisyen yetişmediğini bir kez daha anlamış olduk.

G. EGE: Biz çok bireysel bir iş yapıyoruz, dört duvar arasında çalışarak geçiyor saatlerimiz. Oda müziği yaparken de kendi partine detaylı bir şekilde çalışıyorsun. Dolayısıyla çok egoist ve bireysel bir iş yapıyoruz. Gençken bu egoyla başa çıkmak çok daha zor ama Şeniz' in de vurguladığı nokta bizim farkındalık algımız. Bu farkındalık yeni başladı ülkemizde. Son dönemde hem hocaların oda müziğini önemsemeleri hem de oda müziği gruplarının sayısının artması ve de festivallerin oda müziğine daha çok yer vermesiyle aslında bireyselliğin kırılması hızlandı. Bunlara paralel olarak oda müziğine olan talep arttı diye düşünüyorum.

Kuartet üyeleri genel olarak oda müziğinin ülkemiz konservatuvarlarında üzerinde daha fazla durulması gereken bir konu olduğunu, çalgı eğitiminin en önemli ve temel unsurlarından biri olduğunu belirtmektedirler. Özellikle yaylı çalgı eğitiminde oda müziği çalışmalarının yapılmasının, çok sesliliği öğrenme ve deneyimlemede öğrencilere büyük katkı sağlayacağını dile getirmişlerdir. Konservatuvarlarda oda müziği derslerini önemseyen eğitimcilerin bulunduğunu, fakat çalgı çeşitliliği bakımından birtakım sıkıntıların yaşandığını ve bu durumun dolaylı olarak oda müziği gruplarının oluşumuna olumsuz etki edebildiğini belirtmişlerdir. Çalgı çeşitliliğinin dengesiz olmasının oda müziği derslerinde trio, kuartet, kentet yerine düo gruplarının kurulmasına neden olduğunu ve bu durumun derslerden istenilen düzeyde fayda almaya engel olabildiğini dile getirmişlerdir. Öğrencilerin kendilerine örnek olacak oda müziği gruplarını görmeleri ve dinlemelerinin oldukça önemli olduğunu, bu sayede oda müziği yapmaya yönelik motivasyonlarının artacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Nemeth Kuartet olarak böyle

önemli bir misyonu başarıyla üstlendiklerini vurgulamaktadırlar. Ayrıca son yıllardaki oda müziğine yönelik etkinlik ve festivallerin artmasının da oda müziğinin yaygınlaşmasına olumlu katkı sağladığını vurgulamışlardır.

Son olarak kuartet üyelerinden Gülen Ege Serter grubun yurtdışında önemli bir misyon edindiğini şu düşünceleriyle belirtmiştir:

G.EGE: Son olarak şunu eklemek istiyorum.

Yurt dışında biz şunu gördük; orda yaşayan insanlar bizi Türkiye'den gelen kadın grup olarak gördüklerinde çok şaşırıyorlar. Türkiye nasıl bir yer, nasıl bir eğitim seviyesi var, çoğunun bunlara dair hiçbir fikri yok. Biz o ortamlarda ülkemizin en az maliyetli ve sağlıklı reklamını, en iyi şekilde tanıtımını yapıyoruz. Bizi gördüklerinde ülkenizde herkes böyle mi diye soruyorlar.

Avrupa standartlarında bir eğitim seviyemizin olduğunu anlatıyoruz. Sanat etkinlikleri yurt dışındaki bu algıyı değiştirmek adına içinde çok emek olan ancak en az maliyetli yöntemlerin başında geliyor. Gidip, konser verip, oradaki insanların kendi ülkesinin bestecilerini iyi bir düzeyde seslendiriyoruz, kimi zaman da kendi bestecilerimizin müziğini tanıtıyoruz ve ülkemizi, kendimizi olduğumuz haliyle anlatıp, gösterip çok güzel etkileşimlerle geri geliyoruz. Nemeth Kuartet üyeleri yurtdışında gerçekleştirdikleri performanslarla ülkemizi en iyi şekilde temsil ettiklerini ve bu sayede yurt dışında yaşayan insanların Türkiye'deki sanat ve eğitim düzeyine yönelik fikir sahibi olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca gerçekleştirilen başarılı konser ve de performanslar sayesinde yurt dışında yaşayan insanların Türkiye'ye yönelik algılarını olumlu anlamda değiştirerek ülkenin tanıtımına büyük katkı sağladıklarını düşünmektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Nemeth Kuartet' in sosyo-psikolojik bağlamda grup kompozisyonu incelendiğinde üyelerin birbirlerine benzer demografik özellikler

sergiledikleri sonucuna varılmıştır. Grup üyeleri birbirlerine yakın yaşadığı ve bir üye hariç hepsi Eskişehirlidir. Ayrıca grup üyelerinin konservatuvardaki eğitim yaşantıları ve sonrasındaki sanatsal yaşantılarında da birçok ortak noktaları olduğu tespit edilmiştir.

Kuartet' in oluşum süreci incelendiğinde ise üyelerin birbirleriyle samimi arkadaş oldukları, benzer sosyal çevrelerde yetiştikleri ve küçük yaşlardan itibaren beraber müzik yaptıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla üyeler arasındaki samimiyet ve beraber müzik yapma isteği kuartetin oluşumundaki en büyük etkidir.

Grup kimliği ve roller bağlamında ise üyeler arasında birliktelik ve uyum sağlama konusunda genel olarak sorun yaşanmadığı görülmektedir. Grubun eski viyola üyesi Elena Ünal'dı kendi çalışmalarına yoğunluk verme isteğiyle grupla yollarını ayırmayı tercih etmiştir.

Kuartet üyeleri, provalar esnasında bazen çatışmaların ya da gerginliklerin söz konusu olabildiğini ve bu gibi durumlarda çalışmaya ara verdiklerini belirtmişlerdir. Bu anlaşmazlıkların özel hayattaki ilişkilerine yansımaya izin vermediklerini ve çalışmalar esnasında kişisel konulara hiç girmediklerini özellikle vurgulamışlardır. Kuartet üyeleri, birçok oda müziği grubunun yaşanan anlaşmazlıkları çözümediği ve uzlaşma yoluna gidemediği için devamlılık sağlayamadığını ve dağıldığını düşünmektedir. Kendilerinin bu gruplardan farklı olarak yaşanan anlaşmazlıkları uzlaşma ve müzakere yoluyla çözme konusunda son derece başarılı olduklarını belirtmektedirler. Ön yargılı olmadan farklı fikirlere açık olmanın, farklı bakış açılarına saygı duyarak ortak bir paydada birleşmenin müzik yapmada çok önemli bir fırsat olduğuna inanmaktadırlar.

Kuartetin yapısında herhangi bir statü ya da rol paylaşımı olmadığı anlaşılmaktadır. Üyelerin karakter özellikleri dolayısıyla birtakım rollere bürünebildikleri anlaşılrsa da grup lider, yöneten ve de yönetilen gibi kavramlara bağlı bir yapıda

değildir. Sonuç olarak ayrıca önemli bir noktaya değinmek gerekirse; ülkemizde oda müziği alanında yapılan çalışmaların çoğunlukla oda müziği eserlerinin analizi ya da oda müziği eğitimi üzerine olduğu, oda müziği grupları üzerine yapılan araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Nemeth Kuartet üzerine yapılan bu araştırmanın ise yapılacak sonraki çalışmalara örnek teşkil etmesi ve ülkemizdeki farklı oda müziği grupları üzerine benzer çalışmaların yapılmasına kaynaklık etmesi düşünülmektedir.

Ülkemizde sosyal psikoloji ve müzik temelli çalışmaların nicelik ve nitelik olarak artması alana katkı sağlayacaktır. Algı, biliş, sosyal etki ve güç, müziğin toplumsal rolleri, müzik zevki ve toplum, müzik ve benlik, tutumlar, grup süreçleri, liderlik, çatışma, saldırganlık, ergenlik ve müzik, kaygı ve stres gibi birçok konu sosyal psikoloji ve müzik araştırmalarına yön verebilir.

Günümüz şartlarında az sayıda da olsa oda müziği icracılığı yapan bireyler ve grupları üzerinde yapılacak çalışmalar yeni ve özgün araştırmalara kaynaklık edebilir. Aşağıdaki başlıklar sonraki çalışmalara kaynaklık etmesi açısından önem arz etmektedir.

-Ülkemizde kadın veya erkek müzisyenlerin grup kurma (trio-kuartet-oda müziği vb.) özellikleri nasıldır?

-Ülkemizde son yıllarda yapılan oda müziği yarışma ve festivallerinin, oda müziği türüne katkısı nasıldır?

-Uluslararası ortamlarda başarı kazanan Türk oda müziği gruplarının ülkemizde oda müziği türünün tanınmasına etkisi nasıl olmuştur?

-Oda müziği veya orkestra üyeleri en çok hangi konularda tartışır? (repertuar, tarih, giysi, saat, stil vb.)

-Türk ve Batı müziği topluluklarının ortak ve ayırt edici özellikleri nelerdir?

-Bir müzik grubu kurmada (pop, oda müziği, orkestra vb.) grup üyeleri nasıl belirlenmelidir?

Kriterler neler olabilir?

-Ülkemizdeki müzik gruplarının sanat hayatlarının uzun sürmemesinin nedenleri nelerdir?

-Sadece kadın icracılardan oluşan bir topluluk seyirci de nasıl bir etki nasıldır? Bu tür yaklaşımlara yönelik görüşler nelerdir?

-Konservatuvarlarda farklı müzik türlerine ait grupları nasıl bir arada toplanabilir ve ne tür projeler yapılabilir?

-Konservatuvar öğrencilerini oda müziği yapmaya teşvik etmek amacıyla ne tür organizasyonlar gerçekleştirilebilir?

-Konservatuvarlarda oda müziği çalışmalarına verilen önem düzeyi nasıldır?

-Türk bestecilerine ait oda müziği eserlerinin, oda müziği türünün ülkemizdeki tanınırlığına etkisi nasıldır?

KAYNAKLAR

- Abeles, H.F., Hoffer, C.F., Klotman, R.H. (1994). *Foundations of Music Education, An Imprint of Macmillan Publishing Company*, New York
- Alacaloğlu, H. (2000). *Istanbul Oda Orkestrası ve müzikçi yönleriyle Dr. Hâmit Alacaloğlu*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Aranson, Elliot, Wilson, Timothy D., Akert, Robin M. (2012). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Kaktüs Yayınları
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cebeci, S. (2010). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Davidson, J.W. (1999). *The Social İn Musical Performance*, Edit: Hargreaves, D.J., North, A. C., *The Social Psychology of Music*. New York: Oxford University Press..
- Hayes, N. (2016). *Sosyal Psikolojinin Temelleri*, Çev: Koca, A. E, vd. Ankara: Atıf Yayınları.
- Hortaçsu, N. (2012). *En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Karahasanoğlu, S., Yavuz, E. D. (2015). *Müzikte Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Yayınları.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayaoğlu, A. (2004). *Sosyal Psikoloji Nedir? S. Ünlü (Ed.), Sosyal Psikoloji içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No:826.
- Kırel, Ç. (2004). *Örgütlerde Grup ve Süreçleri*. Editör: S. Ünlü (Ed.), *Sosyal Psikoloji içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No:826, Eskişehir.
- Kütahyalı, Ö. (2012). *Kemana Gönül Veren Sanatçı Oktay Dalaysel*. Ankara: Sage Yayıncılık.
- Orhan, Ş. Y., & Tunca, B. E. (2014). *Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri*. *Folklor/Edebiyat*, 20(80), 207-219.
- Öztürk, A. (2004). 20. Yüzyıl Bestekarlarından Bela Bartok’un Kuartetlerinin Müzikal Yapısının Çözümlemesi ve Ortaya Çıkacak Yapıda Örnek Bir Kuartet Yazılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sözer, V. (2005). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Remzi kitabevi.
- Uçar, S. (2015). *Wolfgang Amadeus Mozart’ın Bir Üflemeli Çalgı ile Yaylı Üçlüsü/Dörtlüsü için Oda Müziği Eserleri ve KV 370 (368b) Fa Majör Obualı Dörtlü’nün Ayrıntılı Analizi*. *AKÜ Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-13.

İnternet Kaynakları

- [http-1 Homer, U. \(31 Ekim 2013\). Chamber Music. Encyclopædia Britannica.](https://www.britannica.com/art/chamber-music) <https://www.britannica.com/art/chamber-music> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)
- [http-2 https://www.andante.com.tr/tr/7152/Oda-Muzigi-Dunyamizda-Bir-Donum-Noktasi-Borusan-Quartet](https://www.andante.com.tr/tr/7152/Oda-Muzigi-Dunyamizda-Bir-Donum-Noktasi-Borusan-Quartet) (Erişim Tarihi: 01.12.2020)

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1. 18. Yüzyılda Yaylı Kuartet
- [http-1 https://www.thestrads.com/playing-and-teaching/string-quartets-were-likened-to-refined-conversation-during-the-18th-and-19th-centuries/5161.article](https://www.thestrads.com/playing-and-teaching/string-quartets-were-likened-to-refined-conversation-during-the-18th-and-19th-centuries/5161.article) (Erişim Tarihi: 01.11.2020)
- Görsel 2. Nemeth Kuartet Üyeleri
- [http-2 https://www.instagram.com/p/CF2kfO9jhWG/](https://www.instagram.com/p/CF2kfO9jhWG/) (Erişim Tarihi: 01.10.2020)
- Görsel 3. Nemeth Kuartet Konser Afişlerinden Örnekler
- [http-3 https://www.facebook.com/nemethquartet/photos/540718202763282](https://www.facebook.com/nemethquartet/photos/540718202763282) (Erişim Tarihi: 01.10.2020)
- [http-3 https://www.facebook.com/nemethquartet/photos/540718202763282](https://www.facebook.com/nemethquartet/photos/540718202763282) (Erişim Tarihi: 01.10.2020)
- https://www.facebook.com/nemethquartet/photos/?ref=page_internal (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

